

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 21 czerwca 2016 r.

DUS.II.053.356.2016.BB

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. poz. 1195), zawiadamia, że przekazana przez Biuro Dialogu i Inicjatyw Obywatelskich Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. przy piśmie z dnia 22 kwietnia br. znak: Nr BDI.0600.18338.01.2016.KM, petycja w sprawie przyznania rekompensaty osobom, które wykonywały pracę przymusową w ramach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” oraz objęcia tych osób uprawnieniami, które określone zostały przepisami ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1373), została rozpatrzona negatywnie.

Uzasadnienie

Petycja która wpłynęła do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dnia 25 kwietnia br., zawiera postulat przyznania osobom wcielonym do Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” rekompensaty z tytułu świadczenia przez te osoby pracy przymusowej oraz traktowania tych osób na równi z żołnierzami zastępczej służby wojskowej, którzy byli przymusowo zatrudnieni w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych.

W petycji przedstawiono, że osoby wcielone do Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” z tytułu ciężkiej pracy wykonywanej w systemie zmianowym nie otrzymywały żadnego wynagrodzenia, z wyjątkiem posiłków i noclegów. Przedstawiono także, że osoby, wykonujące pracę w ramach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”, pomimo że nie zostały

skierowane do tej pracy w ramach zastępczej służby wojskowej chciałyby być traktowane na równi z żołnierzami zastępczej służby wojskowej, którzy byli przymusowo zatrudnieni w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych.

W związku z tym w petycji podniesiono sprawę objęcia osób wcielonych do Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” uprawnieniami uregulowanymi przepisami ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych.

Powszechna Organizacja „Służba Polsce” powstała na mocy przepisów ustawy z dnia 25 lutego 1948 r. o powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia młodzieży oraz o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu (Dz. U. z 1948 r. Nr 12, poz. 90, z późn. zm.). Przepisy wymienionej ustawy regulowały kwestie wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego. Obowiązkowi temu podlegali obywatele polscy w wieku od 16 do 21 lat, natomiast osoby, które nie odbyły zasadniczej służby wojskowej - do ukończenia 30 lat życia.

Powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego obejmował, między innymi, naukę jak też i wykonywanie pracy okresowej w stosunku do młodzieży w wieku przedpoborowym, a w stosunku do młodzieży w wieku poborowym i starszej był to okres trwania zasadniczej służby wojskowej.

Przepisy wymienionej ustawy z dnia 25 lutego 1948 r. o powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego ..., zostały uchylone z dniem 1 grudnia 1956 r. przepisami ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. o zniesieniu i zmianach podporządkowania niektórych urzędów centralnych (Dz. U. Nr 54, poz. 246, z późn. zm.).

Należy podnieść, że zarówno w poprzednio obowiązującym systemie emerytalno – rentowym jak również obecnie obowiązującym systemie uregulowanym od dnia 1 stycznia 1999 r. przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, z późn. zm.) przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno – rentowych i ich wysokości uwzględniane są okresy składkowe.

Jako okres składkowy, a więc za okres uwzględniany przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty i jej wysokości, uważany był i jest okres pracy wykonywanej z tytułu powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego w ramach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”.

W związku z tym wszystkim tym osobom, które przedstawiają dowody potwierdzające pracę w ramach przysposobienia zawodowego w ramach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” okres tej pracy uwzględniany jest przy emeryturze lub rencie.

Należy zauważyć, że wcielanie do Powszechnej Organizacji „Służby Polsce” miało co do zasady charakter powszechny. W przypadku żołnierzy zastępczej służby wojskowej, którzy byli przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych ich zatrudnienie uznane zostało jako szczególny rodzaj represji politycznych.

Przepisami ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych objęci zostali żołnierze:

- 1) zastępczej służby wojskowej, którzy w latach 1949-1959 byli przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach oraz w zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych;
- 2) z poboru w 1949 r., którzy byli wcieleni do ponadkontyngentowych brygad „Służby Polsce” i przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla i kamieniołomach;
- 3) przymusowo zatrudniani w batalionach budowlanych w latach 1949-1959.

Uprawnionym żołnierzom zastępczej służby wojskowej, którzy byli przymusowo zatrudnieni przysługuje:

- prawo do świadczenia pieniężnego. Świadczenie to przysługuje za każdy pełny miesiąc trwania pracy, nie więcej jednak niż łącznie za 20 miesięcy - obecnie jest to kwota od 10,46zł maksymalnie do 208,67 zł. Podwyższenie tego świadczenia następuje przy zastosowaniu waloryzacji;
- ryczałt energetyczny, który obecnie wynosi 166,05 zł.

W przypadku zbiegu prawa do tego świadczenia z prawem do świadczenia pieniężnego przysługującego, przykładowo z tytułu pracy przymusowej na rzecz III Rzeszy lub ZSRR bądź dodatkiem kombatanckim, dodatkiem z tytułu za tajne nauczanie, wypłacane jest jedno z tych świadczeń, tj. świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę zainteresowaną.

Żołnierzom przymusowo zatrudnianym w zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych, przysługuje także jednorazowo odszkodowanie w określonej wysokości uzależnionej od orzeczonej niezdolności do pracy.

Żołnierzom przymusowo zatrudnianym, niezdolnym do pracy wskutek niezdolności pozostającej w związku z przymusowym zatrudnieniem, przysługują także świadczenia pieniężne i inne uprawnienia określone przepisami ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 840, z późn. zm.).

Kwestie dotyczące świadczenia pieniężnego i odszkodowań dla osób wcielonych do Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” były przedmiotem prac Sejmu V kadencji nad poselskim projektem ustawy o świadczeniu pieniężnym i innych uprawnieniach przysługujących osobom, które przymusowo wcielono do Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” (druk nr 201). Projekt ten został negatywnie oceniony przez Radę Ministrów.

Prace nad wymienionym projektem ustawy nie zostały zakończone uchwaleniem ustawy. Głównym powodem odrzucenia projektu był brak możliwości ustalenia, czy dana osoba została wcielona do Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” została wcielona przymusowo, czy też przystąpiła do niej dobrowolnie.

W Senacie RP VII kadencji rozpatrywana była petycja w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej przyznania świadczeń pieniężnych i innych uprawnień dla osób przymusowo wykonujących pracę w ramach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” w latach 1948-1955 (P-04/09). W Senacie RP VIII kadencji rozpatrywana była petycja w sprawie przyznania zadośćuczynienia lub odszkodowania dla byłych Junaków i Junaczek wykonujących pracę w ramach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” w latach 1948-1955 (P8-01/14).

W obu przypadkach senatorowie po rozpatrzeniu petycji nie podjęli nad nimi dalszych prac.

Obywatele naszego Państwa dotknięci zostali represjami systemów totalitarnych w okresie działań wojennych oraz w okresie powojennym. Odniesione traumatyczne przeżycia w tym okresie odcisnęły piętno na życiu wielu milionów ludzi. Osoby poszkodowane przez systemy totalitarne oczekują różnych form zadośćuczynienia lub pomocy za doznane krzywdy. Wiele grup społecznych z różnych przyczyn pozostaje w trudnej sytuacji życiowej.

Każde podjęcie działań w kierunku przyznania uprawnień dla określonej grupy społecznej lub zwiększenie zakresu już przyznanych uprawnień wymaga szczególnej uwagi i troski przy rozważaniu możliwych rozwiązań

Pouczenie

MINISTER
z up.
Marcin Zieleniecki
WICESEKRETARZ STANU

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Do wiadomości:

Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Biuro Dialogu i Inicjatyw Obywatelskich

Do sprawy: Nr BDI.0600.18338.01.2016.KM